

İslâm dininin varlık, ^{Allah} ~~anlayışında Allah~~
~~gerçeği~~ bu dunya, bu "ülkü" İslâm sanat
 eserlerinin kaderini belirleyen emeldir.
 Bu yazıma şu iki ~~kaderi~~ hareketle
 bağlanmıştır: ^{tarik boyunca}

1. Tali ~~atam~~, sâretten kaçma.
2. tını, anlama ~~gerek~~ yazma.

İslâm Türk

Sanat eserlerini yaratan her kaçınma
 da bir kerteğe kadar duyardı. Çünkü
 İslâm dinine göre gerçek kalın ^{sonu} sonuz
 olan ruh âleminde ibaret değil, sonu
 olan madde, ten âlemi de bir gerçektir.
 Sonu olan madde âlemi de sonsuz
 olan ruh âlemi gibi Allah'ın varlığına,
 yaratıcılığına, uluhiyetine ^{göstereceği} bağlıdır. Bu
 inançların esinlediği İslâm sanatı
 ne yalnız gerçektir, ne iyi, ne de yalnız
 gerçek değildir, hem gerçektir, hem de
 "ülkü"dür. İşte İslâm Türk sanatının
 en büyük özelliği budur. İslâm Türk
 sanatı ne realisttir, ne de idealisttir, ~~her~~
 sürealisttir.

~~Bok iyi anlaşılması gerebli olan bir~~
~~nokta da vardır. İslâm Plastik sanatlarının~~

92
Hristiyanlık dinini taşıyanların
putperestlik geleneklerine uygun
olarak tenke, sürele bizi ilah
si olarak Allah'ı insan biçiminde,
de, ~~İsa~~ İsa gibi düşünmesi,
lütür inançlarını insanlaştı-
maları, tenleştirmesi, hristi-
yanlık hristiyan plastik sanatla-
rının gelişmesini sağlayacak
şerh, onları zaman geçtikçe
sanatın değeri yolundan ^{uzaklaş} ~~uzaklaş~~
tırılmıştır. Rönesans denilen devrin
akıl, ilgi, bilim, ~~tek~~ felse-
fe, teknik için nekadde yararlı
olmuşsa, sanat için ~~okadde~~
zararlı olmuştur. Hyfarlık
alanında küçük bir ~~to~~ uyandırma,
^{bir} kalkınma devri olan Rönesans
sanat tarihinde bir gelişme,
rapidma ~~çığı~~ devri olmuştur.

rasyonalizm

Rönesans denilen bu naturalizm,
devri realizm, devri
ortadığın o soylu primitiflerini
yüklemlerle kalınarmış, romantizm
empresyonizm avizelerinden geçmek
için yüzyıllarca beklemiştir. Bu

beklene

surrealizm

denilen gerçeküstü plastik sanat
miti varlığını kazanıncaya kadar
süre.

Batı ~~da~~ da kendini bulmak
için çarpınan resim, heykel sanat
lari bu günkü durumda iki
zolda kendilerini aramaktadırlar.
Biri surrealizm dedikleri tabiiat
üstü sanat anlayışı. Biri de
nonfigüratif dedikleri yeni
resim, heykel ~~ve~~ anlayışı.
Her ikisi de ^(Batı plastik sanatlarının) ~~Batı~~ Rönesans göre
çocuklarından kopmuş Türk çile
meklerine takılmakta olduk
larını göstermektedir.

Bugün

Batı nonfigüratifçilerinin meydana
koydukları heykeller, resimler ~~çok~~
tabiiyetten okudalar uzaktılarda ki
sünlere heykel, resim demektir
güçtür. Bugünün nonfigüratif
heykelleri ^{heykelden daha çoktur.} ~~çok~~ figüratifine
benzemez! Bugünün nonfigüratif
^{Batı} resimleri de resimden daha çok
çok bir dekor niteliği taşıyanlardır.
Sanatın bütün güzel sanatların amacı
insanların ~~duygularını~~ bilinçaltı kalın duygularını
bir bilinç üstüne çıkarmak
duygularını, sanat eseri ~~ne denli~~
tabiiyetten ne kadar iyablasına
uzaklaşsın, yine de tabiiyata bağlı
kalacaktır. Bugünkü örnekleri
bakılınca bir söyleyince, bir
sevinince ^{insana bu günkü} nonfigüratif heykelden
nonfigüratif ~~çok~~ resimden ~~insana~~
daha ^{çok} yakındır, ^{çünkü} insanı daha iyi
daha çok esinleyicidir. Böyle olur.

Boğaziçi Üniversitesi

Arşiv ve Dokümantasyon Merkezi

Kişisel Arşivlere İstanbul'da Bilim, Kültür ve Eğitim Tanıtımı

Ismayıl Hakkı Baltacıoğlu Koleksiyonu

BLTWRT0100302